

Володарка Кубка світу

У м. Цежині, Республіка Польща, відбулися змагання за X Кубок світу з фігурного катання на інлайн роликових ковзанах. Про це повідомили у прес-службі Житомирської міської ради.

У складі збірної команди України на цих змаганнях представляли спортсмени з Кам'янського, Дніпра, Ужгорода, Херсона, Харкова, Бучі, Краматорська та Житомира.

Вперше у складі збірної команди України у змаганнях такого рівня взяла участь юна житомирська спортсменка, багаторазова призерка всеукраїнських змагань з фігурного катання на роликових ковзанах Вікторія Гириня.

У перший день змагань вона виборола перемогу в своїй категорії, ставши володаркою Кубка світу з цього виду спорту.

Олена КРУК.
Фото з сайту міськради.

Хлопці не підвели

У Будапешті відбувся турнір за Кубок світу з кікбоксингу WAKO. У змаганнях взяли участь 3040 файтерів з 45 країн світу.

Житомирчину на цих змаганнях у складі національної збірної команди України представляли титуловані спортсмени — Володимир Демчук та Артем Мельник, які є вихованцями заслуженого тренера України Вячеслава Гопанчука.

Виступили наші хлопці вдало, завоювавши в напруженій боротьбі «золоту» та «срібну» медалі.

Зокрема, Артем Мельник у першому колі змагань впевнено здолав польського бійця, а у півфіналі переміг німця, у фіналі «вирвав» перемо-

гу в представника Німеччини та став володарем Кубка світу з кікбоксингу WAKO у ваговій категорії до 86 кілограмів у розділі «Фул-контакт» серед дорослих.

Володимир Демчук у першому колі змагань взяв гору над італійцем, у півфіналі переміг представника Ізраїлю, а

у фіналі, на жаль, поступився бійцю з Угорщини та став «срібним» фіналістом Кубка світу з кікбоксингу WAKO у ваговій категорії до 69 кілограмів у розділі «Кік-лайт» серед дорослих.

Олег ГУК.
Фото з сайту
«Спортивний Житомир».

Високий злет «Сокола»

17 жовтня 2021 року виповниться 111 років від дня заснування в місті Житомирі Волинського гімнастичного товариства «Сокол», яке відіграло досить вагому роль у розвитку фізичної культури і спорту нашого краю. Сокольська гімнастика зародилася в Чехії. Перше товариство «Сокол» було організоване у 1862 році. В газеті «Волинь» від 9 березня 1912 року згадується: «В 60-х годах минувшего столетия два чешских патриота Фигнер и Тырш организовали в Праге первое чешское гимнастическое общество (теперь их две тысячи) с целью укрепления физических и духовных сил, столь необходимых этому авангарду славянства на западе для успешной борьбы с наседавшим на него германизмом. Чешским гимнастам, украшавшим головные уборы соколиными перьями, было присвоено название «Сокол»».

Не обминуло сокольство і території Житомирщини, які з 1869 року почали заселятися чехами. У тій же газеті читаємо: «К числу городов, куда залетела шустрая, неутомимая славянская птица, принадлежит и наш богоспасаемый град Житомир». У 1878 році сотні родин чехів із Моравії поселяються у Крошні, Окілку, Селянщині, Високому, Крученці та деяких інших селах Житомирського повіту. Працювати й заповнювати чеські поселення зробили вагомих внесок у розвиток економічної та соціальної сфери тих територій, де вони осідали. За досить короткий час у Житомирі й на його околицях зводяться пивоварні заводи, ковбасні, хмелесушарні, майстерні з обробки каменю; виростають чепурні садиби (до речі, деякі з них збереглися до нашого часу); закладаються величезні сади та плантації хмелю. Добротні будинки під червоною черепицею вирости в селі Окілку Житомирського повіту (колишнього Черняхівського району). Тамтешні чехи подбали і про спортивні майданчики, спортивну залу, будинок культури, організували пожежну команду.

Викупивши млин у Поліні Шульц, у 1878 році на березі річки Кам'янки, Йосип Махачек і Богдан Янса на його місці спо-

руджують пивоварний завод. Такі ж заводи відкривають Вацлав Крупічко і Ян Громадецький, цегельний завод будує Йосип Бубен. У 1903 році запрацював «Крошенський пивоварний завод «Волинь» Ігнатія Альбрехта і Ф. К.».

Саме житомирські та крошенські чехи виступили засновниками гімнастичного товариства «Сокол» на Волині. Зберігся список перших членів правління товариства, у якому знаходимо власників заводів І. Альбрехта, Й. Махачека, Б. Янсу, Й. Бубену та інших.

Одним з ініціаторів і активним організатором Волинського гімнастичного товариства «Сокол» був викладач гімнастики ІІ Житомирської чоловічої гімназії Максиміліан В'ячеславович Фреліх. Ідею створення гімнастичного товариства в місті Житомирі підтримали викладачі цієї гімназії, де і почало працювати товариство з 17 жовтня 1910 року. Товариство налічувало 50 членів, із них — 13 жінок. Займалися в товаристві сокольською гімнастикою та фехтуванням. У тому ж 1910 році Волинське гімнастичне товариство стає членом Союзу Російського Сокольства, правління якого знаходилося в Санкт-Петербурзі. До Союзу увійшли 9 товариств із міст України: Києва, Харкова, Одеси, Катеринослава, Житомира, Чернігова, Полтави, Кам'янця-Подільського, Богородува.

У червні 1912 року відбувся І Всеслов'янський сокольський зліт у Празі. Волинське товариство організувало екскурсію до Праги для всіх бажаючих.

У січні 1914 року відкрилися відділення товариства в Окілку і Високому (а точніше — у колонії Винограді). Напередодні Першої світової війни Волинське товариство налічувало 217 членів (169 чоловіків і 48 жінок). Під час війни товариство не припинило своєї діяльності, незважаючи на те, що 105 «соколів» були призвані до діючої армії.

У серпні 1917 року Стефан Томан організував гімнастичне товариство «Сокол» при місцевому двокласному училищі (чеській школі) на Крошні Чеській. Уже наприкінці 1917 року товариство налічувало 80 членів. Працювали

три відділення: дитяче (вік від 7 років), жіноче (вік від 15 років і старше), чоловіче (вік від 16 років і старше). Заняття з гімнастики та легкої атлетики проводилися тричі на тиждень в одній із кімнат училища та у дворі. Серед перших членів Крошенського товариства були: Йосип і В'ячеслав Томани, Ганна Кнобла, Олександр і Антон Спали, Марія Копецка, Ганна і Антон Капшуки, В'ячеслав (займався стрибками у висоту) і Марія Трукси, Антон Балон, Іван і Антон Шипелі, Йосип Малі, Максим Карабанов (колишній інструктор гімнастики 44-го Камчатського полку), Антон Влодек (Влодак).

У 1917 році запрацювали й товариства в Овручі, при місцевій гімназії, та у Новограді-Волинському.

Волинське товариство «Сокол» відновило роботу у 1919 році. На той час у товаристві займалися 103 спортсмени (в т. ч. 14 жінок).

Одним із організаторів відродження Волинського гімнастичного товариства «Сокол» можна вважати чеха Ярослава Івановича Гоушка. Він відіграв важливу роль у становленні фізкультурного руху і спорту в Житомирі та на Волині в перші роки існування Всеобучу. При формуванні губерньського відділу Всеобучу на посаду інструктора був призначений саме Я. І. Гоушка: «... спортсмен, окончивший профессорские курсы спорта и физического развития в Праге, преподававший в разных городах России около 10 лет, с огромным опытом и знаниями».

Станом на 1 квітня 1921 року в спортивних секціях товариства займалися 124 спортсмени, а в травні їх уже налічувалося 141 (в т. ч. 41 жінка та 20 дітей), а на початку серпня — 223 спортсмени (в т. ч. 100 дітей). Найчисельнішою була секція гімнастики, яка охоплювала всіх спортсменів; 10 чоловік займалися легкою атлетикою, 42 — футболом, 2 — водним спортом (мабуть, плаванням).

Велику увагу в Житомирському товаристві «Сокол» приділяли розвитку футболу. На місцевих змаганнях та на першість міст виступали дві команди — «Сокол — 1» і «Сокол — 2». Кістяк збірної команди Житомира і Волині скла-

дали саме футболісти «Сокола». Перший відомий матч відбувся у квітні 1921 року в Бердичеві між збірними командами міст Бердичева і Житомира, який закінчився з рахунком 3:3.

1 травня 1921 року на майданчику Житомирського державного учительського інституту (нині — Житомирський державний університет ім. І. Франка) тисячі житомир'ян стали свідками захоплюючої гри, в якій зустрілися команди «Сокол — 1» та «Уніон — 1» (перша любительська команда). Поєдинок завершився з рахунком 3:1 на користь «Сокола». Відомості про склад команди та авторів забитих голів, на жаль, відсутні. Але відомо, що за «Сокол» виступали воротарі Віктор Варенцов, Василь Угнівий; у захисті грав Микола Варенцов; у півзахисті — один із кращих футболістів і легкоатлетів Житомира двадцятих років Вадим Снетенчук, а також Стефан Іванович. Серед нападників виділялися Леонід Таранович, Олександр Єгоров, Віктор Карабанов. Незмінним капітаном команди «Сокол» був Козловський.

Перші змагання з легкої атлетики та гімнастики «соколи» провели 1 вересня 1921 року на майданчику учительського інституту. Рекордами Житомира відзначилися Віктор Карабанов (стрибки у довжину 4 м 72 см та висоту 1 м 43 1/2 см); Стефан Іванович (біг 100 м — 11,4 с); Ян Розит (штовхання ядра 10 м 18 см). Змагання гімнастів виграв Микола Вакулка (146 балів із 200), другим був Василь Угнівий (143 балів), третім Вадим Снетенчук (140 балів). Серед жінок перемогу святкувала Мітягіна (99 балів із 140), на другій сходинці опинилася Єлизавета Бутусова (83 бали), на третьому місці — Ірина Дядюша (Дядюшина) — 81 бал.

Початок 1922 року був обнадійливим для Житомирського спортивного товариства «Сокол». Товариство продовжувало організовувати показові виступи, весняні змагання з гімнастики, легкої атлетики, футболу. Спостерігалось зростання майстерності «сокольських» спортсменів не тільки на Волині та Україні, а й по всій Росії. Мабуть, такі обставини не дуже сподобалися

вождям революції. В діяльності спортивних товариств «Сокол», «Маккабі», «Спорт» та інших вони почали вбачати буржуазно-націоналістичні ознаки. 22 червня 1922 року «Сокол» перестав існувати.

На базі товариства «Сокол» створили спортивний клуб, а Крошенське товариство стало називатися спортивним гуртком. Були закриті відділення Волинського товариства у селі Окілку, колонії Винограді та Овруцький «Сокол».

4-6 серпня 1922 року відбулася І Волинська губерньська олімпіада, на якій колишні «соколи» були найсильнішими майже у всіх видах програми, а Вадим Снетенчук був одним із кращих легкоатлетів у складі збірної команди України, яка брала участь у І чемпіонаті РРФСР з легкої атлетики. Події 1922 року, пов'язані з гімнастичними товариствами «Сокол», наочно продемонстрували нездатність діячів всеобучу організовувати і керувати фізкультурно-спортивним рухом на противагу таким професіоналам, якими були Ярослав Іванович Гоушка, Стефан Франце-Антонович Томан, Віктор Іустинович Карабанов, Микола Іустинович Левицький, Сергій Іванович Іванов та багато інших перших спортивних інструкторів Житомирщини.

Трагічна доля спіткала багатьох членів Крошенського «Сокола», які були розстріляні 28 вересня 1938 року в ході сталінських репресій. Серед розстріляних — засновник Крошенського товариства «Сокол» С. А. Томан.

17 вересня 2014 року в Житомирі, біля пам'ятника жертвам політичних репресій, відкрито меморіальну дошку чехам, розстріляним у 1938 році. На відкритті були присутні міністр закордонних справ Чехії Лубомір Заоралек, посол Чехії в Україні Іван Почух, голова Житомирської обласної державної адміністрації С. О. Машковський, заступник Житомирського міського голови О. М. Бочковський, голова Чеської національної ради України Л. Ф. Мухіна, члени Житомирської спілки волинських чехів, заслужений лікар України, почесний громадянин міста Житомира В. Й. Башек. Учасникам зібрання було вручено на пам'ять книгу «Історія гімнастичного товариства «Сокол» на Волині» (автори — О. С. Кухарський та Г. П. Грибан).

Олександр КУХАРСЬКИЙ,
член спілки
краєзнавців України.